

Meiningar og kjak

KLUMMAN

Eyður
Klakstein

Væl betur

Í ár skal alt betrast. Til tað betra, skilst. Komandi mánaðirnar fáa vit nógv lyfti, hoyra nógvur pástandir og uppliva nógv framfýsni.

Nú skal nakað henda. Hetta má broytast. Og hatta skal betrast.

Vit eru í valári. Ári, tá ið vit velja, og tey, sum vilja veljast, vilja hava okkum at velja tey.

Øll liggja fram við. Bæði tey, sum ikki hava megnað at fingið makt, og tey, sum ikki hava megnað maktina.

Og hvat gleða vit okkum ikki til tey mongu lyftini. Til øll tey fõgru orðini um komandi tíðir. Tær heil-hjartaðu og heitu talurnar um tey veiku, gomlu og sjúku. Um at býta rættvíst. Um at fáa og lata. Um sjálvbjargni og samstarv. Um at bøta og betra.

Tað ræður um verða vald og at fáa vald. Fyrst og fremst ræður tað um at fáa vald, so onkur annar ikki fær vald. Og síðani ræður tað um at valda yvir teimum, sum ikki fingi vald.

Men fyrst skal snakkast og kjakast og lovast og rósast.

Tíbetur er langt síðani seinasta val, og tí skal okkurt gott og neyðugt kjak spyrjast burtur úr val-stríðnum, sum væl er byrjað, men tað fer stundum at kennast sum ein langur og tungur róður í einum ótamdum skýggi av slutri og vrøvli – av skilaleysum pástandum og lyftum.

Hvør maður og hvør kvinna má royna við egnum snøri, og tá ið øll hava dyrgt og ríkið, kann verða trupult at vita, hvønn veg flokkar og valevni venda – fyri ikki at tala um, hvat vit veruliga fáa burtur úr eftir eitt val.

Spurningur er, um fólk veruliga trúgva øllum tí, tey føra fram og lova, ella um tey eru eitt offur fyri sær sjálvum og spælinum, tey luttaka í.

Prusslendski leiðarin Otto von Bismarck segði, at fólk lúgva ongantið meira enn eftir veiðu, í kríggi og áðrenn val. Tað má standa fyri hansara rokning!

Nú Valentino dagurin er fyri framman – langt áðrenn nakað val – kundu vit leita til klassisku bókina hjá Graham Greene, *Okkara maður í Havana*: »Eg leggi als einki í menn, sum eru loyalir ímóti fólki, sum gjalda teimum pengar. Eg haldi heldur ikki, at mítt land hevur so nógv at týða. Tað eru nógv lond í okkara blóði. Hvussu hevði heimurin verið, um vit vóru loyal ímóti kærleika og ikki ímóti londum?»

Leygardagin er Valentino dagur, og tá kunnu vit øll velja kærleikan – fyri fyrst!

Hjalti í Jákupsstovu

Eg var við í nevndini, sum gekk inn fyri fiskidøgum, eftir at tingið hevði sagt nei til kvotur. Øll vinnan og tingið tók undir við hesum.

Og, hóast dagatalið varð sett í minsta lagi 15% ov høgt frá byrjan, var vónin, at fiski-daganevndin fór at taka undir við einum niðurskurði árið

eftir. Men so var ikki.

Øll skipanin, bæði vinn-an og tann politiska vóru sannførd um, at dagaskipanin fór at laga seg til av sær sjálv-um, so veiðitrýstið ongantið bleiv ov høgt. Men hvørki tann politiska ella tann vinnuliga hava sæð annað enn tað stuttsgyda, við tí úrsliti, at veiðitrýstið hvørt ár er vaksið, og fiskastovnarnir eru alsamt vorðnir minni hvørt ár.

Samstundis er veiðiorkan blivin størri hvørt ár, meiri

enn dagarnir eru blivnir færri. Eg fari ikki at seta nið-ur á útróðurin, men ein væl-rikin útróðrabátur við ein-um, max 2 monnum setur í dag fleiri húkar enn tveir ella triggir útróðrabátar fyrr við fimm ella seks monnum hvør. Samstundis er bæði trolreiðskapurin og línureið-skapurin blivin betur og meira effektivur, so hvør dagur roynist betur.

Hóast eg gekk inn fyri dagaskipanini í byrjanini,

Ver við í kjakinum!

Send teldupost til post@sosialurin.fo

Dagar ella kvotur

Barnavernd er neyðug umsorgan

Oddbjørg Balle

Leiðari

Barnaverndarstova Føroya

Mánadagin hin 2. februar 2015 stóð kjakgrein í Sosialinum við yvirskriftini: *Barnaverndarskipanin – ein valdskipan, ið ikki kann røkkast*. Við tað, at greinin gevur eina misvisandi mynd av barnaverndarskipanini, ið kann sáa iva – og helst eisini skapa ekká – um nøkur sera grundleggjandi viðurskifti, eiga upphaldini hjá grein-skrivarinum ikki at verða standandi einsamøll. Tí hesar viðmerkingar,uttan at vit á nakran hátt koma inn á ítøki-liga málið, sum greinin sigur seg taka støði í.

Uppfatan greinskrivarans av barnaverndarskipanini er, at hon 1) ikki hevur neyðugu førleikarnar at handfara sítt málsøki, og 2) at aðrir mynd-ugleikar ikki kunnu koma upp í leikin, tá semja ikki er um avgerðir hjá barnaverndar-tænastunum. Hetta er als ikki í samsvari við veruleikan.

Verandi skipan hevur skjótt tíggju ár á baki, og eftir okkara fatan hevur gongdin í hesum tíðarskeiði verið sera jalig og mennandi. Tilsamans átta barnaverndartænastur eru skipaðar kring landið við starvsfólkum, sum hava dag-ligu umsitingina um hendi, og barnaverndarnevndum, ið

taka støðu til viðgjørdu málini. Høvuðsbarnaverndarnevndin, ið tekur avgerðir í málum um umsorganaryvirtøku, er nú skipað undir Føroya Kæru-stovni, soleiðis at hesar avgerðir eru púra óheftar av barna-verndarskipanini. Harafturat hevur Barnaverndarstova Føroya sín leiklut í skipanini sum ein samskipandi og ráðgevandi stovnur, bæði í mun til kommunurnar og til landsmyndugleikan.

Viðvíkjandi førleikunum hjá teimum, ið starvast innan málsøkið, er stutt at siga, at lógin um barnavernd ásetir, at starvsfólk í minsta lagi skulu hava miðallanga viðkomandi útbúgving. So-statt eru førleikakrøvini av sama slagi sum tey, ið eru galdandi í grannalondum okkara. Eisini verða førleika-krøv sett til limirnar í barna-verndarnevndunum.

Lógin leggur sambært § 8 stóran dent á, at *barna-verndartænastan skal í størst-an mun stremba eftir at fáa samstarv í lag við tann ella tey, ið hava foreldramyndugleikan, um at seta fyribyrkjandi fyri-skipanir í verk. Tó verður í somu lógargrein eisini ásett, at: Um tað ikki verður mett at vera ráðiligt at halda áfram við fyribyrkjandi fyriskipanum í samstarvi við foreldrini, skal barnaverndartænastan taka stig til, at aðrar fyriskipaniruttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldra-myndugleikan, verða settar í verk.*

Í flestu førum verður arbeitt við fyribyrkjandi fyriskipanum sambært § 15 í lógin, sum foreldrini hava givið sítt samtykki til. Heimild er tó til at seta nakrar av hesum skipanum í verk,uttan at foreldrini taka undir við hesum. Mett verður tá, at tað er av *munandi týðningi fyri barnsins serliga tørv á stuðli, og tá ið endamálið við fyriskipanini verður mett at kunna røkkastuttan samtykki frá tí ella teimum, ið hava foreldramyndugleikan.*

Tað er sjálvsagt, at bestu úrslitini verða rokkin saman við foreldrunum, og tí er júst hetta ein aðaltáttur í gerandisdegnum hjá barnaverndartænastunum. Gott samstarv millum foreldur og barnaverndartænastu er eisini mest vanlig stöðan, tá barnaverndarmál verða viðgjörd.

Ein ósemja um, hvat er best fyri barnið, kann tó forða fyri munagóðum loysnum í so langa tíð, at barnið liður óbótaligan skaða – og tað kann barnaverndartænastan sum ábyrgdarhavandi myndugleiki ikki bíða eftir. Tá ið talan er um umsorganartrot, mugu fyriskipanir setast í verk sum skjótast, um viðkomandi barnaverndartænasta ikki skal koma í ta ringu stöðu at eiga sín lut í lívsleiðini hjá einum barni, har truplar umstøður skugga fyri einum mennandi uppvøkstri.

Øll tey mál, har barna-verndartænastan tekur yvir

so eri eg nú sannførdur um, at hon riggar ikki. Í mínum naiviteti helt eg, at fiskimenn og politikarar hugsadu fleiri ár fram til frama fyri okkum øll, men vinnan hugsar bara til næstu termin.

Tað einasta rætta eftir míni meting í dag, er at fara til eina kvotuskipan, (har ein óheftur stovnur, leysur av vinnu, politikki og havstovu, við ráðum frá Ices, havstovu og figgjarmálum setur eina kvotu.)

umsorganina av børnum, verða lögð fyri Høvuðsbarna-verndarnevndina, ið er sett saman av trimum sakkønum fólki – lögfrøðingi, sálar-frøðingi og einum barna-sakkønum. Lagt kann verða afturat, at foreldur, ið ikki hava givið sítt samtykki til fyriskipanina, hava rætt til ókeypiss lögfrøðiliga umboðan á slíkum fundum. Avgerðir hjá nevndini kunnu kærast til Føroya Rætt.

Tað ber sostatt ikki til at siga, at Barnaverndarskipanin er einsamøll um ta sera týðandi avgerðina, at eitt barn verður umsorganaryvirtikið. Slíkar avgerðir verða eftirkannaðar væl og virðiliga, umframt at tær kunnu kærast til rættar-skipanina.

Ásannast má, at barna-verndarmál kunnu vera bæði viðkvom og sár, og tískil kann fatanin av hesum málum gerast sera kensluborin. Vit halda tó, at eitt kjak um virksemið á barnaverndar-økinum eigur at byggja á veruligu arbeidsgongdina í skipanini. Tað hava tey øll uppið, ið eru saman um at tryggja, at okkara børn og ungu fáa gott í beinið, so tey trívast og megna tær av-bjóðingar, ið tey so hvørt fara at fáa.

Tað er okkara arbeiði og tað er okkara ábyrgd.

10. februar 2015